

od leta do leta hujsa. Sila pa goni, kakor kaže izkušnja, ljudi, če drugod ne dobé pomoči, v socializmu. Zato se bomo ustavljali predlogom Rutowsky-Bärnreither in glasovali proti njim.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Ko se Kosar zopet loti dela v vinogradu Gospodovem, pomirilo se je njegovo srce in skušnjava zavoljo poklica ni ga več motila. Po dolgi vojski vrnil se je zvesti duši sladki mir, ki je ni več zapustil do smrti. O njegovem dušnem pastirovanju ljudje se zdaj vsi navdušeno govoré. Zlasti pa je bila zopet njegova beseda, ki je verne od vseh strani vabila v Braslovče, da je prostorna cerkev šestokrat bila pretesna. Kosar pa svojim poslušalcem nikakor ni prizanašal, temveč hudo jih je prijemal in dosti ostro pridigoval. O grehu, o pokori, o starih poslednjih rečeh govoril je najrajši. Njegova duša bila je menda še vedno nekoliko zamišljena v strogo redovno življenje. Prej in slej namreč njegova beseda ni bila ostra, temveč mila, bolj ljubezniva kakor stroga. »Dolgo pridigujejo, a nikoli predolgo, se bi jih poslušali« — djali so ljudje. Za pobožne duše imela je njegova pridiga vedno sladke tolažbe, a tudi na srce grešnikovo je njegova beseda tako dolgo trkala, dokler ga ni odprl pokori.

Vsi dobri so Kosarja pristrčno ljubili, a tudi grešniki se ga niso bali. Čudno oblast imel je nad ljudmi, nikdo se ni mogel ustavljati vstrajni njegovi pastirski ljubezni. Zato pa je bila njegova spovednica vedno od spovedancev obdana; dosti jih je želelo pri njem opraviti dolgo spoved. Še zdaj se stari ljudje hvaležno ponašajo s tem ter smatrajo za nekako posebno milost, da so o svojem času pri rajnem prelatu opravili spoved celega življenja. Hudi duh ni imel tako utrjenega mesta, da bi mu ga Kosar ne vzel koj z naskokom. In če se mu to ni posrečilo, nosil je tako vstrajno skrinjo postave božje okoli grešnega srca ter ga glasno budil, a mu zopet tako milo govoril na srce, da se je moralo začeti rušiti zidovje Jerihe in se mu podati trdnjava.

Vsakdo je menil, da veliki trud in obilni posli slabotnega duhovnika morajo zopet podreti. Ali Kosar opravljal je vsako delo z veseljem, in veseli težak čuti le pol teže svojega poklica.

Kar mu je pastirstvo pustilo časa, porabi ga za to, da se s pomočjo glasovira temeljito priučí koralnega petja. Zvedel je menda ali morebiti tudi samo slutil, da ga škofijstvo misli poklicati za korvikarja na stolno cerkev v St. Andraž. Drugači namreč ne vemo, zakaj bi mu služilo spričevalo dekana Stojana, takrat šolskega okrajnega nadzornika, ki se tako-le glasi: »Častiti gosp. Fr. Kosar je v koralnem in cerkvenem petju vrlo izvežban in si je tudi v godbi znamenito znanje prilastil. 26. nov. 1855.« Ravno tako dobro je spričevalo dekanijskega urada od istega dne gledé njegovega pastirskega delovanja, katero je škofijstvo menda tudi iz tega vzroka terjalo, ker je bil Kosar izvoljen za imenovano službo na stolnici. Glasi se: »Dekanijski urad radostno priznava, da se je č. g. Fr. Kosar ves čas svojega tukajšnjega bivanja ne samo kot začasni pokojnik, nego tudi kot kaplan izgledno vedel, in je vedno ljubeznivo pomagal v pastirstvu, kolikor mu je pripuščalo zdravje. Nastavljen pa za duhovnega pomočnika, je vse posle svoje službe najzvesteje opravljal, in kar mu je prostega časa ostajalo, porabil ga je za cerkveno petje, in si je

tako pridobil ne le občno spoštovanje duhovnih bratov, nego tudi župljanov.«

Ko je bil Kosar hitro po novem letu 1856 škofovskim pismom imenovan za korvikarja, smemo reči, da so se »vesele« Braslovče spremenile v žalostne Braslovče. Toda skozi oblake, ki so takrat viseli nad Braslovčami, sijalo je že tudi veselo upanje Kosarjevih rojakov, da je zdaj njih ljubljeneec ravno na pravem potu do višjih častij in do delokroga, primerne njegovi glavi.

V spomin sv. misijona v cerkvi sv. Alojzija v Mariboru.

Prvi slov. sv. misijon v cerkvi sv. Alojzija obhajal se je l. 1860. od 3. do 14. marca istočasno z nemškim v stolnici, ki se je sklenil 18. marca. Vodili pa so slov. sv. misijon nepozabni škof Slomšek z nekaterimi duhovniki. Preteklo je 34 let — in letos se je zopet obhajal v tej cerkvi sv. misijon za Slovence. Sicer Slomšek ni bilo več med nami; vendar pa je njihov duh govoril iz ust sedanjega mil. knezoškola krasne besede pozdrava in vabila. Rekli so, da so že dolgo gojili to misel, da oskrbijo kakor nemškim, tako tudi slovenskim prebivalcem mariborskega mesta prepotrebni sv. misijon, kar se jim je sedaj posrečilo. Nato so podelili čast. gg. misijonarjema Fr. Doljaku in Mih. Tomazetiču iz družbe Jezusove popolno oblast za ves čas sv. misijona.

Vsak dan bile so tri pridige. Udeležba je bila zjutraj, posebno pa zvečer vedno velika. Vsak stan imel je posebej skupno sv. obhajilo z ganljivim nagovorom. Gg. misijonarja ozirala sta se tudi na tukajšnje krajevne razmere, povdarjajoč, da se pekoče socialno vprašanje more le s pomočjo sv. vere rešiti, in sicer, ako delavci trdno zaupajo v Boga, krščansko živijo in vestno svoje dolžnosti izpolnjujejo. Obhajanih je bilo v času sv. misijona nad 2200 ljudi.

Najbolj slovesen je bil zadnji dan, v nedeljo dne 11. novembra; zato pa je prišlo tudi toliko ljudi, da se je vse trlo. Sklep je bil popoldne ob starih. Milostlj. knezoškof so najprej blagoslovili novi misijonski križ. Potem je imel č. g. Doljak sklepni govor. Odprl nam je knjigo s tremi poglavji, ki se glasi: 1. Boj se Boga in varuj se greha! 2. Ljubi Jezusa Kristusa! 3. Reši dušo! in je proseče opominjal vernike, naj odslej pogosto prebirajo to knjigo sv. misijona. Na to smo slovesno obnovili krstno obljubo in vero, kateri prizor je gotovo vsakemu izvalil solzo resničnega kesanja.

Po sklepnem govoru stopili so višji pastir pred oltar ter so v plamenečih besedah označili sad tega sv. misijona in zajedno izrekli pristrčno zahvalo vsem vernikom za obilno udeležbo in preč. gg. duhovnikom, osobito preč. g. ravnatelju bogoslovja. H koncu so podelili papežev blagoslov in z zahvalno pesmijo »Te Deum« sklenili ta II. slov. sv. misijon.

Zvonček Sv. Alojzija glasi se še tudi po sv. misijonu, in ljubljani Vzveličar nas po njem vedno opominja:

Molite in čujte vsi,
Ostan'te vselej zvesti mi,
In vam gotova krona
Bo svetega misijona!

C.

Gospodarske stvari.

Zaloga gorice.

Božji vrtnar je imel na svojem posestvu smokvico ali figovo drevo. Že tri leta hodi gledat, če bo kaj sadu

rodila, pa ga nič ne najde; zato reče oskrbniku: »Posekaj jo, čemu se zemlja zalega!« Viničar pa odgovori in prosi: »Gospod, pusti jo še to leto, da jo bom okopal in zagnojil. Če se pa tedaj ne bo rodila sadu, potem jo pa posekaj.«

Tudi mi hodimo gledat svojih gorice; željno pričakujemo rumenega sadu, sladkega grozdja. Pa leto na leto je vedno slabše; gorice le pešajo; mejašev vrh je že gol, v treh letih ne bo trsa, še manje grozda več. Mi bi morali evangelijskega viničarja posnemati, namreč trsek lepo globoko odkopati in ga z gnojem dobro zaloziti. To je skrivnost rodovitnosti, katero mi je neki gospodar razodel, ki je na $\frac{3}{4}$ orala veliki gorici nabral lani 18 polovnjakov, letos pa 13, brez Amerikanca, od samo domačega nasada. Mejaši ga psujejo za coprnik, ker po štirikrat več mošta našmika, kakor oni. Ta gospodar ne gre nikdar prazen na vrh, vselej nekaj zaloge ali gnojila vrže na voz, da ga pelje v gorico, ki jo v treh letih pregnoji. Vsak trs, tudi Amerikanec še prej, rodovitnost zgubi, hira in umrje, ako mu zadostne zaloge ali gnojila ne daš. Gnojilo ali zaloga je različne vrste in dobrote.

1. Najboljša zaloga je kompost, t. j. preprhnela, z gnojem zmešana zemlja. To je, rekel bi, novejša najdba. Navozi eden plast zemlje, naloži vrsto gnoja, in to ponavlja, dokler ti kup črez glavo ne seže. Pusti pol leta ležati, potem pa vse presekaš z motiko, kakor tropine na krnici predrabljaš, ter vse zopet zmeci na vršaj do drugega leta. Pri kopi daj tega komposta vsakemu trseku eno slamnjačo, in že v jesen boš videl čudovito hasen. Kompóstu podobna je natanšnica, to je zemlja črna na torišču, kjer drva skladaš in žagaš ali ceples. Postrugaj to zemljo in vso zvozi v gorico, ki bo na novo oživela. Ravno tako moč ima drn (humus), važe ali celina. To je najboljša zaloga, ker je že vse preprhnelo in trsu takoj hrano daje.

2. Med dobro zalogo se štejejo nasledne snovi: Gnoj živinski. Nekdaj so mi mejaši pravili, da gnoj goricam škodi. Zdaj pa sami žalostno gledajo, kaj postane gorica brez gnoja — pusta golečina. V laporju bi gnoj v suhem letu ne dosegel svojega cilja, med tem ko je v pešanci in ilovici vselej dober. Ujedoča zemlja gnoj brž pohrusta. Skušnja me uči, da gnoj, tudi na goli trs položen, ne pouzroči gob ali prhline; vendar je boljše, če presnega gnoja tiščaje na trs in korenine ne mečeš. Dobra zaloga je pepel, ki ga pa k živemu trsu ne smeš prilagati, temuč vrzi tanek plast zemlje med trs in pepel. Tako s pepelom gnoji g. Mlakar v Hošnici, pa ima vsako leto čuda vina; trs pa je močen in trpežen. Trs od 20 ali 30 let, ki inod ne učaka, še je roden ondí. Isto tako dobroto, če ne večjo, ima kostenica ali zmlete kosti, ki se dobijo v vrečah po 100 kil za 6 gld. v Ljubljani pri g. Bambergu. Že črez 20 let gnojim svojo gorico v Ljutomeru, pripoveduje mi g. dr. D., samo s kostenico, imam močen trs, dobro branje in mošt iz krnice prodajam po 27 kr. liter. Ta moka je umetno pripravljena, ima v sebi ostre snovi, zato je tik trsa ne polagamo, temuč nekaj zemlje denemo zmes. Tudi pleva bi še v to vrsto postavil. Zato jih kmetič ne raztrosi v veter, temuč spravlja na kup ali v jamo; kadar si pa po poti gre na vrh, nabaše koš ali voz, da se trsekom prikupe.

3. Slabejša zaloga pa je vejnik. On je sicer v nekaterih krajih celo nepoznano gnojilo, pa je za saditev in grobanje neobhodno potreben. Namesto nja rabijo nekateri cele veje; kar pa nespretno nosiš. Najboljši vejnik, ki vsak gnoj nadomestuje, ali še celo presega, daje jevša. Jevša je dvojna: brežna in potočna. Prva raste v bregih; bela je in remezna ko breza ter daje slabo gnojilo. Ta pa raste ob potokih ali na trav-

nikih in v gošči; ima široko, mastno, dišeče listje, krhko vejo, in je izvrstna zaloga; tudi se lahko daje v vejnik zviti. Takih snopov se iz Fram na vse kraje: v Lem-pah, Kamnico, Sv. Peter, Haloze izvaža črez 200 do 300 vozov na leto za drago ceno. Kjerkoli pa se jevšev vejnik vlaga, ondí so gorice povsodi čudežno lepe in rodne. Odkoplji trs prav globoko, priloži mu pol ali tretjino vejnika, poldrugi črevelj dolgega; pri prekapi ga ne smeš izkopati. Vejnik zemljo razrahlja in trseku dober živč daje. Kjer vejnika ni, tam gorice umirajo.

Pred časom nas je neki dopisnik iz Vidma opominjal, vrbo saditi za sadne kórpice. Jaz bi pa vse vinogradnike zarotil, naj si jevše sadijo, da si gorice ohranijo. Od lepega Zavrča noter do Bizeljskih goríc ni ene jevše. Zagorci je ne poznajo; zato pa vidimo žalostni pogin tamošnjih goríc. Prvotna zaloga, drn ali celina in veje je použito, nove pa ni. Jevša je zaploda vredna; ima hiter odrasek; daje dobro drvo, vejnik in nastelj. Vsak posestnik si jih naj okoli travnika ali za potokom nasadi. Vrh vse hasni še boš v vročini in košnji imel dišečo senco za počitek in odihljej, dokler ti gospodinja gubanic ne donese. S. G.

Rahli zobje pri goveji živini.

Marsikateremu živinčetu se majojo zobje tako, da le s težavo žre in še težje pije. Ako to pride od sveže ali frišne krme ali paše, koristno je, ako živinčetu nariblješ zobe s svežim pelinom, zmešanim s soljo. Nekateremu živinčetu pa bolezen še hujše nagaja, da ima vse zobovje rahlo in boleče. Da temu pomagaš, svetujejo mnogi, da mažeš zobe in boleča mesta z rožmarinovim oljem, ki se dobiva v štacunah.

Sejmovi. Dne 22. decembra v Poličanah (svinjski sejem) in v Brežicah. Dne 27. decembra v Vitanju in na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem). Dne 28. dec. v Stradnu.

Dopisi.

Iz Podplata. (Naš notar.) V dopisih od nas so se že večkrat pobijali zakotni pisarji. Prav tako, le po njih, bode manje pravednosti med ljudmi. Pa če se v Rogatecu ne bodo spremenile sedanje razmere gledé uradnega jezika, bomo mi kmetje prisiljeni, zatekati se k takim zakotnikom. V Rogatecu imajo g. notarja, kateri je bojda Slovenec. Pa mi ne čutimo tega. Saj dobivamo od njega le taka pisma in take pogodbe, kakor bi bili doma v Bismarkovi deželi, ne pa v Kostrivnici. Zakaj ne bi g. notar uradoval slovenski, da nam ne bi bilo treba njegovih pisem nositi od Poncija do Heroda in prositi in plačevati zato, da se nam raztolmačijo v tistem jeziku, v katerem sva rojena g. notar in jaz? Zakaj dvojno plačilo, v Rogatecu in tu? Tudi imamo slučaj, da v nemških pismih in pogodbah ni bilo zapisano to, kar je zahtevala slovenska stranka v svojem jeziku. Take pomote so sitne, stanejo mnogo truda in denarjev, preden se zopet poravnajo. Pa izostale bi, ako bi se pogodbe pisale v slovenskem jeziku. Ta izgovor je jalov, da kmetje ne zahtevamo slovenskih pisem in pogodb. Če se tudi kak slovenski kmet pri svoji skromnosti in preveliki popustljivosti ne upa zahtevati slov. pisem in pogodb, bode ga vendar v srce veselilo, če dobi v roke pisanje, katero lahko sam prebere, ali njegova deca doma. Zato bi bilo pravično, in jasna pamet velevala tako, da bi gg. notarji, odvetniki in kako se še imenujejo, uradovali v tistem jeziku, v katerem jih stranka nagovori. Da se pa to lahko zgodi, morajo